

Luter, značilnosti nauka, širjenje.

Luter je rojen leta 1483 v mestecu Eisleben. Starši ga vzgoje strogo po veri. Šola se najprej v Magdeburgu, ter univerzi v Erfurthu. Leta 1505 vstopi v avguštinski samostan. Je dober redovnik, veliko se ukvarja z branjem Svetega pisma.

Že kot študent spozna okamistično – nominalistično *via moderno*. Doživlja Boga v njegovi neskončnosti in veličini, pred katerim človek ni. Greh in milost, dobro in slabo ni odvisno od človeka, ampak od Boga. Večkrat misli, da ga je Bog zavrgel in preklel in zapada v globoke duševne depresije.

V letu 1510 odpotuje v Rim zaradi notranjih zadev svojega reda. Čeprav ga Rim razočara, to ni vzrok za njegovo reformo. Vzrok za reformo je graditev bazilike Sv. Petra v Rimu. Papež Leon X. potrebuje denar, zato razglasi leta 1514 popoln odpustek, ki ga lahko prejme vsak, kdor se spove in obhaja, ter daruje nekaj miloščine.

Komisar za odpustke v Nemčiji postane Albert Brandenburški, nadškof v Magdeburgu, škof v Halberstadtu in potem še škof v Mainzu. Ker je zadolžen uporablja odpustke za vračilo svojih dolgov. Razširjenje odpustkov prepusti pridiganju dominikanca Tetzla, ki površno pridiga, češ, da je za odpustek potreben le dar denarja in ne stanje milosti.

To podkuri Lutra, da na vrata **wittemberške cerkve nabije 95 tez** o moči in učinkovitosti odpustkov, pokori, krivdi, kazni, vicah in primatu. S tem povabi teologe k javnemu razgovoru o nakazanih problemih. Čeprav do disputacij ne pride se teze hitro razširijo po vsej Nemčiji.

Mnogi mislijo, da je s tem dana odločilna pobuda za reformo Cerkev. Lutra pokličejo na razgovor v Rim, vendar se on ne odzove. K njemu pošljejo razne legate, vendar so vsi razgovori z njim brez uspeha. Papež ga leta 1520 izobči, vendar se on za to ne zmeni.

Značilnosti nauka

Luter trdi, da Cerkev ni vidna družba, ampak skupnost verujočih, zameta papeštvo, škofovstvo in duhovništvo, cerkveno učiteljstvo in jurisdikcijo. Govori tudi proti zakramentom. Dopusča le še krst in večerjo.

Leta 1522 se vrne v Wittenberg, kjer ukine spoved, pri nedeljskem bogoslužju zavrže besede, ki poudarjajo daritveni značaj maše, glavni del liturgije postane pridiga, ukine redovništvo in duhovniški celibat.

Širjenje nauka

Protestantizem se je hitro razširil po sosednjih deželah Nemčije. Kmalu je prodrl tudi na Norveško in Švedsko, kjer so mu odpor nudili le frančiškani in karmeličani. Postopoma je protestantizem prodiral v Prusijo, delno tudi na Poljsko in Madžarsko.